

de 9000 *V-1*'s die Heinemann tot 5 september '44 op Londen liet lanceren¹, werden uitgeschakeld (door jagers, door luchtafweergeschut of door de kabels van luchtballons) – de andere helft kwam ergens in de metropool terecht. Daar paste zich het grootste deel van de bevolking snel aan het nieuwe gevaar aan.

Hetzelfde deden de in Londen wonende en werkende Nederlanders, onder hen de ministers. Van Angeren, toen nog minister van justitie, was de enige die niet tegen de nieuwe spanningen bestand was.² 'Minister-raad, gedurende welke', noteerde de minister van buitenlandse zaken, van Kleffens, eind juni in zijn dagboek,

'driemaal luchtalarm. Van Angeren stelde voor, *en bloc* te verhuizen naar het kamp in Wolverhampton, een voorstel dat niemands instemming verwierf.³ Deze man is zo vreesachtig dat hij nu maar het hele departement van Justitie gaat overbrengen naar een kelder in het C & A-gebouw, twee verdiepingen onder de grond.'⁴

Natuurlijk deden de *V-1*'s velen wel met extra verlangen uitzien naar de dag waarop Montgomery's troepen eindelijk snelle vorderingen zouden maken zodat de Duitse lanceerbanen uitgeschakeld zouden worden. Ook in de eerste drie weken van juli zat er evenwel in Normandië nauwelijks beweging in het front. De vergelijking met hetgeen de Russen presteerden, leek in het nadeel van de Geallieerden uit te vallen.

onderdeel van het luchtoffensief op de Duitse steden. Die cijfers waren voor de Amerikaanse *Eighth Air Force*: 4% tegen de *V-1*-doelen, 56% steun aan Eisenhowers troepen, 40% tegen de Duitse industrie.

¹ In juli kwamen er zeven die uit de koers geraakt waren, boven Zeeland terecht, één stortte op Noord-Beveland neer waar in Kortgene vijf personen gedood en twaalf huizen verwoest werden. ² Toen Gerbrandy in die tijd eens onderweg was naar Maidenhead voor een bespreking met de koningin, ontplofte een *V-1* niet ver van zijn auto die door de luchtdruk opzij werd gezet; zijn chauffeur zei laconiek: 'Excelentie, daar waren we bijna voltooid verleden tijd.' (van Heuven Goedhart, 2 dec. 1955, Gerbrandy 9 dec. 1955) ³ Begin augustus werden Michiels, minister zonder portefeuille en ambassadeur, en van Lidth, minister van oorlog, door de Engelsen gewaarschuwd dat de Duitsers nog een tweede *V*-wapen in petto hadden. De twee genoemde ministers en Gerbrandy en van Kleffens spraken toen af dat van Lidth zou nagaan of eventueel de ambtenaren met hun gezinnen in het kamp te Wolverhampton konden worden ondergebracht dat inmiddels door de Irene-brigade was ontruimd. Die evacuatie is niet doorgegaan. ⁴ Van Kleffens: 'Dagboek', 27 juni 1944.